

A kde je Tvoja Biblia?

L 8,4-15 (Podobenstvo o rozsievачovi a štvorakej pôde)

Moji milí, Vianoce sú za nami, Veľká noc pred nami – a toto teraz sú také „medzitýždne“, medzinedele. Rôzne kresťanské tradície k nim zaujímajú rôzny postoj. **Viete, ako sa volá tá dnešná?**

U nás nedeľa **po Deviatniku**, alebo aj *Sexagesima*, ale inde iba obyčajná 7. nedeľa v cirkevnom roku.

Znamená to, že v behu slávnostnej polovici cirkevného roka sa teraz na chvíľu nadychujeme a pýtame po základných kresťanských hodnotách. Aby sa nám náhodou nestalo, že sme sa vo svojom behu pozabudli a niečo dôležité – vynechali.

Dnes sa vás chcem opýtať – a aj sa teda pýtam:

Kde je vaša Biblia?

No schválne, predpokladám, že máte každý svoju osobnú. V našej evanjelickej cirkvi to už tak býva. Ak náhodou patríte medzi tých, čo sa spoliehajú na jediný rodinný exemplár, prosím, čím prv to napravte a zadovážte si svoju, ktorá bude len vaša, na ktorú si zvyknete ako na svoj vankúš v posteli. Môžete si do nej zapisovať dôležité súvislosti života, alebo zvýrazňovať jej text, ktorý vás zvlášť oslovuje.

Takže ešte raz: Kde je vaša Biblia? **Kde ju máte práve teraz položenú?**

Druhá otázka – pochopiteľne, kto iný vám ju položí:

Kedy ste ju naposledy čítali?

A napokon ešte najopovážlivejšia otázka:

Čo ste z nej naposledy čítali?

Ako to len máme dnes neporovnateľne lepšie oproti súčasníkom Pána Ježiša! Väčšina z nich nevedela čítať, **museli sa spoliehať iba na to, čo počuli a čo si zapamätali.** A ak aj niekto čítať vedel, tak si Bibliu, ani jej časť kúpiť nemohol, pretože to bolo vtedy príliš drahé. *Vlastniť iba takého proroka Izaiáša v jeho papierovom zvitku sa v súčasných cenách vyrovnalo cene jedného kamióna!*

A my máme dnes v malej knižke za 13 eur všetkých 66 biblických kníh! Alebo – v takom mobile, ktorý mám tu pri sebe – ja mám dohromady 19 rôznych prekladov Biblie a ešte aj kompletný originálny hebrejský text Starej zmluvy a grécky Novej zmluvy!

Znamená to, že keď je Biblia takto blízko k nám, že aj naopak, my sme tak blízko k nej?

Keď Pán Ježiš kázal a vyučoval ľuďi, väčšina doslova duchom hltala to, čom hovoril. Koľkých učiteľov a kazateľov už počuli! Ale tento Ježiš – to je niečo iné. On nevysvetľuje vysvetlenia iných. Nehovorí o iných múdрых ľuďoch, ktorí to a to povedali a nedokazuje takýmto spôsobom svoju múdrosť a vzdelanosť.

*On sa odvažuje postaviť a povedať: **Pozrite, bolo napísané, či povedané toto a toto, ale JA VÁM HOVORÍM** ...* Táto Jeho fráza bola tak viditeľná, že ju mnoho krát zachytili aj všetci štyria evanjelisti: Matúš 52-krát, Marek 16-krát, Lukáš 41-krát a Ján 26-krát, celkom **135-krát!** *(V celej zvyšnej Biblii sa tento dvojslovný výraz spomenie už iba 3-krát v SZ a 15-krát v NZ!)* **Jeho kázne boli tak odvážne a oslovujúce, že síce dráždili mocných tohto sveta, no zároveň oslovovali úplne všetkých bez rozdielu.** Vyznávali o Ňom, že on učí nie ako zákonníci a farizeji, ale ako **Ten, kto má moc**, Božiu moc hovoriť. Mt 7,29

Oni na Ňom lipli, dychtivo počúvali, čo učí a vysvetľuje. A my sme si už s odstupom času na Jeho slovo zvykli a máme k nemu všelijaké, aj vlažné postoje.

V jednom z najznámejších podobenstiev **Pán Ježiš ukazoval práve na to, ako ľudia počúvajú Božie slovo.** Rozdelil ich na nám dobre známe **štyri rôzne druhy**:

1. Božie Slovo ako zrno niekedy padá napríklad akoby na okraj cesty. To je vtedy, keď síce nejaké slovo registrujeme a Jeho cirkev tu vo svete vnímame, ale ide celkom mimo nás. A možno k celej Biblii zaujímame aj odmietavý postoj, je pre nás nezaujímavá, nezmyselná, plná rozprávok a vedecky vyvrátených poloprávd. Nemáme ani najmenšiu chuť ju hlbšie skúmať a pýtať sa, prečo sa práve ona vydáva ako nejaké Slovo nad všetky Slová, Kniha kníh a Pravda všetkých právd.

Pristihnúť sa v tejto prvej skupine môžeme aj my, kresťania, čo aj pravidelní. Lahko sme tam mohli sklznúť, ak sme na otázku z úvodu kázne: „Kde máš doma svoju Bibliu?“ nedokázali odpovedať.

2. Pán Ježiš potom spomínal druhú skupinu ľudí, ktorí sa podobajú skale, alebo lepšie skalnatej pôde. Takým ľuďom niekedy imponujú biblické slová podobne ako citáty slávnych ľudí, najmä ak sú múdroslovné a týkajú sa predovšetkým bežného života. Uznávajú, že sa v tejto knihe nachádza aj niečo dobré, múdre a užitočné. Ba občas podporujú aj dielo Kristovej cirkvi, pretože – niekedy – robí ona dobré veci v tejto spoločnosti: stará sa aj o bezdomovcov, organizuje tábory pre deti, pomáha chudobným v Afrike a tak podobne.

Niektorí kresťania vo svojom vzťahu a úcte k Božiemu slovu, Biblii možno sklzli do tejto kategórie a identifikovať sa v nej môžu vtedy, ak ich Biblia doma skončila na svojom pevnom mieste – možno aj v nočnom stolíku, alebo niekde pri televízore a tam je jej nemenné, stále miesto, už niekoľko týždňov, mesiacov.

3. Ako v trní pomenoval Ježiš ľudí, ktorí Božie slovo s radosťou prijímajú, ale sú plytkí, niet v nich stálosti. Ak by sme mali tento typ pôdy aplikovať na súčasnosť, mohli by sme v nej vidieť tých, ktorí učenie Biblie považujú za celkom vhodnú a relevantnú alternatívu pre dnešný svet. Niečomu predsa treba veriť, bez viery je život prázdny a Biblia ponúka celkom dobrý obsah – tak prečo jej neveriť? Napokon – ani myšlienka cirkvi nie je zlá, to iba niektorí ľudia ju pokazili.

Kresťan v trní je ten, kto svoju Bibliu vybral z nočného stolíka a položil ju rovno na stolík, alebo ju vybral zo skrinky pod televízorom a má ju na dosah ruky, priamo na stolíku v strede obývačky, vedľa ovládača TV. Ba aj do nej tu a tam nahliadne, číta si ju možno na preskačku, vždy niečo, aby z toho nevypadol. Udržiava si taký základný status quo, ovláda dôležité know how, čo v kresťanstve ovládať treba.

4. Prirodzene, že na najvyššiu priečku Ježiš postavil typ ľudí, ktorí berú Jeho a tým aj Božie slovo úprimne vážne. Myslím si, že práve vtedy, keď to podobenstvo rozprával niekde v Kafarnaume celému zástupu ľudí, tak väčšinu z toho zástupu radil práve sem. Veď Ho počúvali so zatajeným dychom a tak, že aj po rokoch, keď evanjelisti spomínali na to, čo povedal, zaznamenali jeho znenie aj výklad celkom podrobne. A tak to má byť, tak je to správne. **Božie slovo nie nezmyselné či nepravdivé, nie je iba slovom náhodnej múdrosti alebo možnou alternatívou života. Ono je základom pravdy o našom spasení, bez neho aktívny kresťan nemôže žiť.**

Prajem nám všetkým, aby sa naše Biblie doma dostali z miesta, kam sme ich kedysi založili pod ostatné knihy, alebo z nejakých zatvorených šuplíkov nočných stolíkov, či niekde zo stola pripravené na čítanie často priamo do našich rúk. Nie iba k náhodnému čítaniu, čo sa nám dnes otvorí, ale vo vážnom záujme k systematickému študovaniu Božích poriadkov a Jeho vôle v jej obsiahnutých! Amen.

výklad veršov:

Text L 8,4-15 je hlavný perikopický text pre nedeľu po Deviatniku. Historický výber siaha do starého Ríma (Gregor Veľký), keď sa tam už objavovali prvé príznaky jari a pre nedele medzi vianočným a veľkonočným obdobím (gesimálky) boli vybraté texty agrárneho charakteru.

Podobenstvo sa okrem L nachádza aj: najviac rozvinuté v Mt (13,3-23), Mk 4 (3-20). Najstručnejšie ako už všeobecne známe medzi ľuďmi ho pre Teofila (1,3) zaznamenáva L, pričom vynecháva iba menej podstatné veci (opis pôsobenia slnka pri 2. semene, viacnásobnú úrodu semena v dobrej zemi, pri vysvetľovaní vynecháva citáciu z Iz,), naopak, pri vysvetľovaní dobrej zeme (v. 15) pridáva, že takí poslucháči zachovávajú slovo „v čistom a dobrom srdci“ a „sú stáli“ (gr. slovo katexousin znamená aj: „držia sa“).

Podobenstvo o rozsievачovi a štvorakej pôde patrí medzi vôbec najznámejšie podobenstvá Pána Ježiša. Na prvý pohľad bolo zrozumiteľné pre vtedajších ľudí spätých s pôdou.

Čo je pri ňom dôležité si všimnúť, je stavba evanjelia:

1. Najprv Ježiš hovorí k zástupu ľudí, ktorý Ho nasledoval. U L identifikovať zástup nejde, Mt a Mk charakterizujú podobenstvo ako súčasť reči pri mori, Mt sa snaží ho uviesť aj časovo. Podľa všetkého zaznelo v Galilei.

Zástup počul bežný obraz o rozsievaní, ktorý dobre poznali. Ježiš nepovedal nič o zmysle, iba povedal o rozsievачovi a zakončil: Rozmýšľajte, čo sa tu hovorí! (Kto má uši ...)

To bol typický spôsob starovekého vyučovania, keď učiteľ niečo povedal a žiaci mali sami prísť na to, čo sa za jeho slovami skrýva (známa napr. Pytagorova škola). Podľa evanjelistov sa nik zo zástupu nepýtal na zmysel povedaného. Kto niečo z toho pochopil, pochopil, kto nie, nazdával sa, že iní pochopili.

Čo mohli ľudia zo zástupu pochopiť?

Ježiša vnímali ako toho, kto káže Božie slovo v moci zhora danej. Jeho prejav bol silný, nemusel sa opierať o súdobé authority, ako to robili iní a aj tak Ho v podstate každý počúval.

To môže znamenať, že pod tým rozsievачom si ľudia predstavovali učiteľa (akéhokoľvek?), ktorý prichádza dávať rady. A nie každá rada prinesie úžitok. Preto je spoločnosť taká, aká je. Ani sa s tým nič nedá robiť. Ale možno tento Ježiš prinesie nejakú zmenu, možno... Keď tak múdro hovorí...

Gnosticcké apokryfné Tomášovo evanjelium má iba túto jedinú časť z podobenstva a presne tak napodobňuje staroveké filozofické školy, kde treba vo svojom vnútri hľadať zmysel a odpoveď na učenie Učiteľa. Kresťanstvo odmietlo gnosticizmus ako scestný.

2. Ďalšia časť textu – nie samotné podobenstvo – sa odohráva snáď už niekde inde, všetci evanjelisti – synoptici ukazujú na to, že už ide iba o rozhovor s dvanástimi a zrejme tak, aby to ostatní nepočuli.

Pane, prečo práve takto učíš zástupy? – pýtajú sa Ho. Prečo hovoríš v podobenstvách, hádankách? (viac o tom Rienecker: Ev. podľa Matúša, str. 196)

Podobne znejú viaceré podobenstvá, ktoré Ježiš iba neskôr vysvetlil (Mt 13,24-43, L 14,15-33 s tým, že v našom preklade slovo „raz“ vo v. 25 je pridané), je možné, že ich bolo aj viac, ale evanjelisti ich už zaznamenali tak, ako ich už chápali vysvetlené, iné zapísali bez vysvetlenia, prípadne iba dodali, že ide o opis kr. nebeského (Mt 13,44.45.47n).

Ježiš vysvetľuje, že ak nebudeme rozumieť tomu, že to práve On je Boží Syn a to, čo hovorí, je naozaj Boží odkaz pre spasenie ľudí, tak nemáme šancu pochopiť to, čo rozpráva a budú to pre nás iba všeobecné filozofovania. Kto ale chápe Božie veci a rozumie Božiemu plánu spásy, ten celkom inak pochopí Jeho slová. Učenci už vedia o Ježišovi, oni už budú rozumieť, resp. mali by rozumieť aj príbehu o rozsievачovi.

3. Vysvetlenie podobenstva. Ak pozorne porovnáme všetky tri evanjeliá, v podstate v ani jednom sa napíše, že vysvetlenie podáva sám Ježiš, aj keď to tak nejako automaticky chápeme. Môže to už byť iba vysvetlenie evanjelistu, resp. prvej cirkvi, čo podobenstvo vlastne znamená (L 8,11a). Gáabriš spomína zo svetových výkladov viaceré výhrady k tomu, že by vyloženie podobenstva bolo skutočne Ježišovým, i keď on ich odmieta.

Význam podobenstva je všeobecne dobre známy. Hovorí o našej pripravenosti na Božie slovo. Presne v zmysle samotného vysvetlenia učeníkom, prečo ho Ježiš povedal zástupom tak skryte.

Kto však pochopí a podľa L podania navyše aj „zachová v čistom a dobrom srdci“ (kalé a agathé – kalokagatia srdca v NZ!), ten prinesie aj veľa ovocia. Ovocím tu však nie je – ako by sme sa mohli nazdávať – nesenie evanjelia ďalším 60 až 100 ľuďom, ale slovo kaproforousin znamená iba obyčajné „niesť ovocie“, nie priamo „prinášať“ (v smere k iným), teda: taký človek nájde svoje spasenie, keď spozná pravdu, ktorou je Ježiš (J 14,6).

použité materiály:

Biblia (ev., gr.)

K. Gáabriš: Ježišove podobenstvá II., Bratislava, 1990

F. Rienecker: Ev. podľa Matúša, Wuppertal. štud. Biblia, Bratislava, 1992